

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 20. marec 2012 (21.03)
(OR. en)**

**6129/1/12
REV1**

**COHOM 57
PESC 326**

DOPIS O TOČKI POD "I/A"

Pošiljatelj: sekretariat Sveta
Prejemnik: PVO/Coreper/Svet

Št. predh. dok.: 8590/08 PESC 450 COHOM 41

Zadeva: Smernice za politiko EU do tretjih držav glede mučenja in drugih krutih, nečloveških ali poniževalnih kazni ali ravnanja
– posodobitev smernic

1. Ob zaključku pregleda smernic glede mučenja in drugih krutih, nečloveških ali poniževalnih kazni ali ravnanja je Delovna skupina za človekove pravice potrdila svoje soglasje k posodobljeni različici smernic EU glede mučenja, ki je v prilogi k temu dopisu.
2. Politični in varnostni odbor naj potrdi posodobljeno različico smernic glede mučenja in drugega krutega, poniževalnega in nečloveškega ravnanja, da bi jo Svet lahko odobril prek Coreperja.

**SMERNICE ZA POLITIKO EU DO TRETJIH DRŽAV GLEDE MUČENJA IN DRUGIH
KRUTIH, NEČLOVEŠKIH ALI PONIŽEVALNIH KAZNI ALI RAVNANJA
(Posodobitev smernic)**

NAMEN

Namen teh smernic je Evropski uniji zagotoviti operativno orodje, ki ga bo uporabljala pri odnosih s tretjimi državami na vseh ravneh in na večstranskih forumih za človekove pravice, da bi podprla in okrepila prizadevanja za preprečevanje in odpravo mučenja ter drugega grdega ravnanja po vsem svetu. Izraz "mučenje" se v teh smernicah uporablja v skladu z opredelitvijo pojma iz člena 1 Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim in poniževalnim kaznim ali ravnanju. V teh smernicah grdo ravnanje pomeni vse oblike krutih, nečloveških ali poniževalnih kazni ali ravnanja, vključno s telesnimi kaznimi, ki posegajo v posameznikovo telesno in duševno nedotakljivost. Prednostni namen smernic je obravnava posebnih vprašanj o mučenju in drugem grdem ravnanju, vendar bodo prispevale tudi k okrepitvi splošne politike EU o človekovih pravicah ter k izvajanju drugih smernic EU za človekove pravice in smernic Evropske unije o spodbujanju spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava.

UVOD

Evropska unija temelji na načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države. Ta načela so skupna vsem državam članicam. Spoštovanje človekovih pravic je eden ključnih ciljev skupne zunanje in varnostne politike EU (SZVP).

Mučenje in drugo grdo ravnanje spadata med najhujše kršitve človekovih pravic, človekove nedotakljivosti in človekovega dostojanstva. V skladu s Splošno deklaracijo človekovih pravic se nikogar ne sme mučiti ali z njim surovo, nečloveško ali ponižujoče ravnati. Po mednarodnem pravu izjeme niso dovoljene. Vse države morajo upoštevati brezpogojno prepoved vseh oblik mučenja in drugega grdega ravnanja v vseh okoliščinah. Kljub prizadevanjem mednarodne skupnosti sta mučenje in drugo grdo ravnanje še vedno razširjena po vsem svetu. V mnogih državah se storilcev kaznivih dejanj mučenja in drugega grdega ravnanja pogosto še vedno sploh ne kaznuje.

Vse države članice EU so trdno zavezane političnemu stališču, da si je treba prizadevati za preprečevanje in odpravo vseh oblik mučenja in drugega grdega ravnanja v EU in po svetu. Spodbujanje in varstvo te pravice je prednostna naloga politike EU o človekovih pravicah.

EU pri svojih prizadevanjih za preprečevanje in odpravo mučenja in drugega grdega ravnanja ter za rehabilitacijo žrtev mučenja izhaja iz ustreznih mednarodnih in regionalnih norm in standardov za človekove pravice, pravosodje, delovanje pravosodnega sistema in izvajanje oboroženih spopadov, med drugim tistih, ki so navedeni v prilogi.

OPERATIVNE SMERNICE

Operativni del teh smernic naj bi opredelil načine in sredstva za učinkovito prizadevanje za preprečevanje mučenja in drugega grdega ravnanja v okviru SZVP.

EU dejavno podpira delo ustreznih akterjev (med drugim Odbora ZN proti mučenju, Pododbora ZN za preprečevanje mučenja, Odbora ZN za človekove pravice, Odbora ZN o prisilnih izginotjih, Odbora Sveta Evrope za preprečevanje mučenja, posebnih poročevalcev ZN in drugih ustreznih akterjev). EU bo proaktivno prispevala k zagotavljanju, da se obstoječi mednarodni in regionalni zaščitni ukrepi proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju okrepijo in učinkovito izvajajo.

Strategije za države

Mučenje in drugo grdo ravnanje bi se morala ustrezno odražati in obravnavati v strategijah EU za človekove pravice v posameznih državah. Ker je obravnavanje mučenja in drugega grdega ravnanja še vedno prednostna naloga, ta med drugim vključuje poglobljeno analizo položaja na področju mučenja in drugega grdega ravnanja v zadevni državi, ter določitev mogočih preventivnih ukrepov in mehanizmov ter potrebnih dejavnosti zoper nekaznovanost za mučenje in drugo grdo ravnanje. Pri tem so poudarjeni pomen izvedbenih ukrepov, določenih v sklepih Sveta iz leta 2008 (dok. 8407/1/08), pa tudi ukrepi za dejavno ozaveščanje in sodelovanje med vladnimi organi in civilno družbo. Za države, za katere obravnava mučenja in grdega ravnanja ni več prednostna, bo ta tema obravnavana vedno, ko se bo tako ravnanje v zadevni državi pojavilo.

Nadzor in poročanje

Vodje misij EU bodo v svoja poročila vključili mučenje in drugo grdo ravnanje, kadar koli se bo pojavilo v državi. V državah, za katere je obravnava mučenja in drugega grdega ravnanja v strategiji za človekove pravice v državi še vedno prednostna, bodo vodje misij EU dodali analizo pojavljanja mučenja in grdega ravnanja ter sprejetih ukrepov za njegovo preprečevanje, redno pa bodo ocenjevali tudi učinke ukrepov EU.

Ukrepi EU v odnosih s tretjimi državami

Cilj EU je vplivati na tretje države, da sprejmejo učinkovite ukrepe proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju, ter zagotoviti uveljavitev absolutne in brezpogojne prepovedi mučenja in drugega grdega ravnanja. EU bo v svojih odnosih s tretjimi državami zagovarjala nujno potrebo, da vse države upoštevajo in izpolnjujejo ustrezne mednarodne norme in standarde, ter ustrezno poudarjala, da sta mučenje in drugo grdo ravnanje prepovedana po mednarodnem pravu v vseh okoliščinah. EU bo svoje cilje oznanjala kot sestavni del svoje politike o človekovih pravicah ter poudarjala pomen, ki ga pripisuje preprečevanju mučenja in drugega grdega ravnanja, z namenom, da se tako početje po vsem svetu izkorenini.

Pristop EU je holističen in proaktiven ter zajema vse bistvene elemente odpravljanja mučenja: preprečevanje ter varstvo in rehabilitacijo žrtev mučenja in grdega ravnanja.

Države članice EU so odločene, da v boju proti terorizmu popolnoma upoštevajo mednarodne obveznosti, ki prepovedujejo mučenje in drugo kruto, nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje.

(A) Da bi EU dosegla te cilje, bo med drugim sprejela naslednje ukrepe:

Politični dialog

Element človekovih pravic kot sestavni del političnega dialoga med EU ter tretjimi državami in regionalnimi organizacijami vključuje vprašanje mučenja in drugega grdega ravnanja. EU bo v svojih dialogih o boju proti terorizmu opozarjala na prepoved mučenja in drugih oblik grdega ravnanja. Zagotoviti bi bilo treba zmogljivosti na področju človekovih pravic in pravne države, tudi na področju prepovedi mučenja in drugih oblik grdega ravnanja, ter v ta namen države članice spodbujati, da v svoje dejavnosti boja proti terorizmu vključijo človekove pravice.

Demarše

EU bo zadevne tretje države z demaršami in javnimi izjavami pozivala, naj sprejmejo učinkovite ukrepe, tudi preventivne, proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju. EU bo po potrebi zahtevala podatke o domnevnem mučenju ali drugem grdemu ravnanju. Odzvala pa se bo tudi na dosežen pozitiven napredek.

Ob dobro dokumentiranih posameznih primerih mučenja bo EU oblasti zadevne države (s tajnimi ali javnimi demaršami) pozvala, naj zagotovijo varnost žrtve in drugih oseb, ki jo potrebujejo, preprečijo zlorabe, posredujejo informacije, uporabijo ustrezne zaščitne ukrepe ter zagotovijo takojšnjo, učinkovito, neodvisno in nepristransko preiskavo, da bi storilce pripeljale pred sodišče in omogočile popolno in ustrezno odškodnino. Ukrepi za posamezne primere bodo določeni za vsak primer posebej in so lahko del splošne demarše.

Dvo- in večstransko sodelovanje

Boj proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju ter preprečevanje teh pojavov bosta prednostno obravnavana pri vsakem dvo- in večstranskem sodelovanju za spodbujanje človekovih pravic, med drugim s sodelovanjem s civilno družbo, tudi na pravnem in zdravstvenem področju ter na področju izobraževanja in usposabljanja. Temu sodelovanju bi bilo treba nameniti posebno pozornost v okviru evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR) ter v dvostranskih in regionalnih programih ter programih sodelovanja v podporo pravni državi in reformi varnostnega sistema.

V zelo resnih primerih bi lahko razmislili o uporabi klavzul o varovanju človekovih pravic iz pridružitvenih ali partnerskih sporazumov ali sporazumov o sodelovanju, če je ustrezno, pa tudi o preklicu ugodnosti iz splošnega sistema preferencialov GSP+.

Opazovanje sodnih obravnav

V primeru utemeljene domneve o mučenju obtožencev ali grdem ravnanju z njimi si bodo vodje misij prizadevali, da bi na sodne obravnave poslali predstavnike veleposlaništev kot opazovalce.

(B) EU bo v svojih ukrepih proti mučenju pozvala tretje države, da med drugim sprejmejo naslednje ukrepe:

Preprečevanje, prepoved in obsodba mučenja in drugega grdega ravnanja

- zagotovijo, da je po notranji kazenski zakonodaji kaznivo dejanje vsako mučenje, tudi poskus, sotorilstvo ali sodelovanje pri mučenju, ter da je kaznovano z ustreznimi kaznimi;
- na najvišji ravni obsodijo vse oblike mučenja in grdega ravnanja;
- razveljavijo ali spremenijo vse zakone, katerih namen ali učinek je dovoljevanje ali dopuščanje kakršne koli oblike mučenja ali grdega ravnanja;

- sprejmejo učinkovite zakonske, upravne, pravosodne ali druge ukrepe za preprečevanje: dejanj mučenja ali drugega slabega ravnanja na vseh ozemljih v svoji jurisdikciji; preprečevanje in prepoved proizvodnje, izvoza, uvoza in uporabe opreme, ki se praktično ne more uporabljati za nič drugega kot mučenje ali izvajanje drugega grdega ravnanja, in trgovine s tako opremo, ter uvedba strogega nadzora nad proizvodnjo, izvozom, uvozom in uporabo opreme, ki se lahko uporablja za mučenje ali izvajanje slabega ravnanja, kot je navedena v Uredbi Sveta (ES) št. 1236/2005 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo okrutno, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje, in nad trgovino s tako opremo, da bi tako preprečile zlorabe.

Upoštevanje mednarodnih norm in postopkov ter njihovo izvajanje

- pristopijo h konvenciji ZN proti mučenju (UNCAT) in njenim opcijskim protokolom, Mednarodnemu paktu o političnih in državljanskih pravicah (ICCPR) ter k ustreznim regionalnim instrumentom, kot so smernice z otoka Robben o preprečevanju in prepovedi mučenja v Afriki, Medameriška konvencija o preprečevanju in kaznovanju mučenja ter evropska konvencija o preprečevanju mučenja; preučijo možnost pristopa k Mednarodni konvenciji o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem (CPED);
- umaknejo pridržke, ki niso skladni z namenom in ciljem UNCAT, ICCPR, CPED in drugih ustreznih pogodb;
- preučijo možnost umika drugih pridržkov glede UNCAT, ICCPR, CPED in drugih ustreznih pogodb;
- preučijo možnost dopustitve vloge zasebnih in meddržavnih pritožb v okviru UNCAT, CEDAW, CPED in ICCPR;
- pristopijo k Statutu Mednarodnega kazenskega sodišča;
- ravnajo v skladu z zahtevami za vmesne zaščitne ukrepe, sodnimi odločitvami, odločbami in priporočili mednarodnih in regionalnih organov za človekove pravice, tudi OZN;
- sodelujejo s posebnim predstavnikom ZN o mučenju in drugih krutih, nečloveških ali ponižujočih kaznih ali ravnanju ter v vseh drugih ustreznih posebnih postopkih;
- sodelujejo z Odborom proti mučenju (CAT), Pododborom za preprečevanje mučenja in drugega krutega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja (SPT) ter drugimi ustreznimi pogodbenimi organi ZN, tudi z izvajanjem sklepov in mnenj pogodbenih organov in ukrepanjem na njihovi podlagi ter soglašanjem z objavo poročil o obiskih SPT;

- zagotovijo, da je v nacionalni zakonodaji brezpogojno prepovedano nasilno pošiljanje katere koli osebe v katero koli državo, za katero je mogoče utemeljeno domnevati, da bo mučila zadevno osebo ali z njo drugače grdo ravnala (vključno z izvorno državo), ali za katero obstaja nevarnost, da bo nato osebo poslala v tako državo, pa tudi dostop do učinkovitega, neodvisnega in nepristranskega pregleda pred vsako tako odločitvijo;
- zagotovijo, da so v državah, v katerih se še vedno uporablja smrtna kazen, poleg omejitev iz člena 6 ICCPR usmrtilve ter razmere v oddelkih, kjer obsojenci čakajo na usmrtilve, take, da povzročajo čim manj fizičnega in duševnega trpljenja;
- sodelujejo z ustreznimi mehanizmi Sveta Evrope, zlasti z izvajanjem sodb Evropskega sodišča za človekove pravice in priporočil Evropskega odbora za preprečevanje mučenja ter nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, ter soglašajo z objavo poročil tega odbora o obiskih v njih;
- sodelujejo z ustreznimi regionalnimi organi in mehanizmi za človekove pravice.

Sprejetje in izvajanje zaščitnih ukrepov in postopkov v zvezi s prostori za pridržanje

- sprejmejo in izvajajo pravne in postopkovne ukrepe za zaščito pred mučenjem in drugim grdim ravnanjem ter zagotovijo, da osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, nemudoma pridejo pred pravosodni organ ter da imajo dostop in pravico do zaupnega pogovora z neodvisnimi pravniki ter do takojšnje, nato pa tudi redne zdravniške oskrbe, in prav tako zagotovijo, da lahko osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, svojce in druge ustrezne tretje osebe takoj obvestijo o tem dejstvu in o kraju pripora ter o morebitnih poznejših premestitvah;
- vzpostavijo neodvisne mehanizme za preiskavo pritožb proti policiji ali zapornim paznikom, obdolženim slabega ravnanja s pridržanimi osebami;
- prepovedo skrivne prostore za pridržanje in zagotovijo, da so vse osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, pridržane v uradno priznanih prostorih za pridržanje in da je znano, kje se nahajajo, zlasti njihovim svojcem in pravnim svetovalcem;

- zagotovijo, da so postopki za pridržanje in zasliševanje skladni z ustreznimi mednarodnimi in regionalnimi standardi;
- izboljšajo razmere v prostorih za pridržanje oseb, ki jim je bila odvzeta prostost, zaradi uskladitve z mednarodnimi in regionalnimi standardi.
- zagotovijo, da osebe, ki so bile obsojene zaradi mučenja ali drugega krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, ne sodelujejo več pri varovanju, zasliševanju ali obravnavanju aretiranih, pridržanih in zaprtih oseb ter oseb, ki jim je bila drugače odvzeta prostost, ter da osebe, obtožene mučenja ali drugega krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, ne sodelujejo več pri varovanju, zasliševanju ali obravnavanju oseb, ki jim je bila odvzeta prostost, dokler postopki zaradi teh obtožb niso končani; ti ukrepi bi morali slediti sodnemu nalogu v sodnih postopkih oziroma upravnih odločbi o pogojnem odpustu.

Zagotovitev povračila škode in rehabilitacije za žrtve

- zagotovijo, da žrtve mučenja dobijo odškodnino ter da imajo izterljivo pravico do poštenega in zadostnega nadomestila, tudi do sredstev za čim popolnejšo rehabilitacijo;
- zagotovijo, da je žrtvam in njihovim družinam na voljo celovita rehabilitacija, vključno z zdravstvenimi, psihološkimi, socialnimi in drugimi ukrepi.

Vzpostavitev domačih pravnih jamstev

- zagotovijo, da pod nobenim pogojem v postopku ni mogoče uporabiti izjave ali priznanja ali drugih dokazov, pridobljenih z mučenjem, razen v postopkih proti osebam, obtoženim mučenja ali drugega krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, kot dokaz, da so bili takšna izjava ali priznanje ali dokazi dani ali pridobljeni;
- zagotovijo, da se izjave, priznanja ali drugi dokazi ne štejejo za zanesljive dokaze, če niso podprti z zadostnimi dopolnilnimi dokazi;
- odpravijo vse oblike telesnega kaznovanja;

- zagotovijo, da nikakršnih izjemnih okoliščin, vključno z vojnim stanjem ali nevarnostjo vojne, notranjo politično nestabilnostjo ali kakršnimi koli drugimi javnimi izrednimi razmerami, ni mogoče uporabiti kot opravičilo za mučenje ali grdo ravnanje;
- zagotovijo, da se noben ukaz nadrejenega uradnika ali javnega organa ne sme uporabiti kot opravičilo za mučenje ali grdo ravnanje;
- zagotovijo, da uslužbenci organov pregona, vojaško, zdravniško in drugo zadevno osebje ne bodo kaznovani zaradi neizpolnjevanja ukazov, ki jih silijo v dejanja, ki imajo za posledico mučenje ali grdo ravnanje.

Boj proti nekaznovanosti

- zagotovijo, da vsi posamezniki, ki spadajo v državno jurisdikcijo in so odgovorni za mučenje kjer koli po svetu, pridejo pred sodišče in – če posameznik ni izročen v kazenski postopek drugi državi, ki izpolnjuje ta jamstva – da so obravnave skladne z mednarodnimi normami za pošteno sojenje ter da izrek smrtne kazni ni mogoč;
- nemudoma izvedejo nepristranske in učinkovite preiskave o vseh domnevah o mučenju, da bi tako dokumentirale primere mučenja, po možnosti v skladu z načeli Istanbulskega protokola, priloženega Resoluciji 2000/43 Komisije za človekove pravice;
- zagotovijo, da za nobeno dejanje mučenja ni mogoče izreči pomilostitve, dati imunitete ali določiti roka zastaranja.

Skupine, ki potrebujejo posebno zaščito

- uvedejo in izvajajo standarde in ukrepe za pridržane osebe, zapornike, ženske, otroke, begunce, prosilce za azil, notranje razseljene osebe, migrante, osebe, ki se soočajo z diskriminacijo zaradi narodnosti, verskega ali drugega prepričanja, spolne usmerjenosti ali spola, ter druge skupine, ki jih je treba posebej zaščititi pred mučenjem in drugim grdum ravnanjem.

Omožanje notranjih mehanizmov nadzora pridržanja

- omogočijo obiske predstavnikov civilne družbe in drugih neodvisnih teles, kot so nacionalni preventivni mehanizmi, nacionalne institucije za človekove pravice ter varuhi človekovih pravic, ki imajo pravico do zaupnega pogovora z vsakim posameznikom po svoji izbiri, na krajih, kjer se osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, nahajajo ali bi lahko nahajale;
- vzpostavijo, določijo ali ohranijo ter okrepijo neodvisne in učinkovite mehanizme z ustreznim in raznolikim strokovnim znanjem, da se opravijo učinkoviti in nenapovedani nadzorni obiski vseh krajev pridržanja, med drugim zaradi preprečitve mučenja ali drugega krutega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja;
- izvajajo priporočila neodvisnih mehanizmov nadzora pridržanja.

Zagotovitev notranjih postopkov za pritožbe in poročila o mučenju in grdem ravnanju

- določijo in uporabljajo učinkovite notranje postopke za odgovor na pritožbe in poročila o mučenju in grdem ravnanju ter preiskovanje le-teh v skladu z Istanbulskim protokolom, tudi v primerih, kjer je mogoče domnevati, da so se taka dejanja pojavila, četudi posamezna žrtev ni podala formalne pritožbe, ter zagotovijo, da so takšni postopki po potrebi dovolj prilagojeni obravnavi oseb določenega spola ali otrok;
- zagotovijo, da so domnevne žrtve mučenja ali grdega ravnanja, priče, zagovorniki človekovih pravic, ki dokumentirajo primere mučenja ali o njih poročajo, preiskovalci in njihove družine zaščiteni pred nasiljem, nasilnimi grožnjami ali kakršnimi koli drugimi oblikami ustrahovanja ali povračilnih ukrepov, ki se lahko pojavijo zaradi poročila ali preiskave.

Ustanovitev nacionalnih institucij za preprečevanje mučenja

- preučijo možnost ustanovitve in delovanja oziroma okrepitve neodvisnih nacionalnih ustanov (npr. varuhov človekovih pravic ali komisij za človekove pravice), ki se lahko učinkovito posvetijo preprečevanju mučenja in drugega grdega ravnanja.

Okrepitev pravosodnega sistema

- zagotovijo spoštovanje vloge sodnikov, tožilcev in pravnikov pri preprečevanju mučenja in drugega krutega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja, tudi kar zadeva samovoljno pridržanje, jamstva za pravilnost postopkov in standarde poštenega sojenja ter kaznovanje storilcev;
- omogočijo pravosodju, da izvaja svojo pravosodno funkcijo neodvisno, nepristransko in strokovno;
- sprejmejo učinkovite ukrepe za boj proti korupciji v pravosodju, vzpostavijo ustrezne programe pravne pomoči ter zagotovijo, da je izbranih dovolj zadostno usposobljenih in plačanih sodnikov in tožilcev;
- sprejmejo učinkovite ukrepe za preprečitev vsakršnega nezakonitega vmešavanja, kot so grožnje, nadlegovanje, ustrahovanje in napadi na sodnike, tožilce in odvetnike, ter boj proti njim in prav tako zagotovijo, da se vsako takšno vmešavanje nemudoma, učinkovito, neodvisno in nepristransko preišče, da se odgovorne privede pred sodišče.

Zagotoviti učinkovitega usposabljanja

- usposablajo uslužbence organov pregona ter vojaško osebje in vse osebe, ki se ukvarjajo z osebami, katerim je bila odvzeta prostost, ter medicinsko osebje (civilno in vojaško), da bodo ravnali v skladu z ustreznimi mednarodnimi standardi za preprečevanje mučenja in drugega grdega ravnanja;
- usposablajo člane nacionalnih preventivnih mehanizmov in drugih teles za nadzor pridržanja
- zagotovijo usposabljanje sodstva, tožilcev in pravnikov o ustreznih mednarodnih, regionalnih in nacionalnih standardih;
- zagotovijo, da prenosi opreme in usposabljanje za vojaške, varnostne ali policijske namene ne omogočajo mučenja in drugega grdega ravnanja;
- zagotovijo, da programi usposabljanja za uslužbence organov pregona vključujejo izobraževanje o preprečevanju, preiskovanju in pregonu nasilja nad ženskami, o pravicah otrok in boju proti diskriminaciji vseh vrst, vključno na podlagi rase ali spolne usmerjenosti;

- zagotovijo, da programi usposabljanja za zdravstvene delavce vključujejo usposabljanje o zgodnjem odkrivanju žrtev mučenja, njihovi rehabilitaciji ter o uporabi Istanbulskega protokola za dokumentiranje mučenja.

Podpiranje dela zdravstvenih delavcev

- zdravstvenim delavcem omogočijo, da pri pripravi pripomb o domnevnih primerih mučenja in drugega grdega ravnanja ter pri zdravljenju oseb, katerim je bila odvzeta prostost, lahko delajo neodvisno in zaupno;
- zaščitijo zdravnike, strokovnjake sodne medicine in druge zdravstvene delavce, ki prijavijo primere mučenja in drugega grdega ravnanja;
- zagotovijo, da se zdravstveno osebje v nobenem primeru ne udeležuje grobega zasliševanja ali drugega grdega ravnanja s posamezniki z namenom spremljanja ali podaljševanja bolečine in trpljenja; spodbujajo in priporočajo sistematično uporabo Istanbulskega protokola za dokumentacijo primerov mučenja.

Preprečiti vse oblike ustrahovanja ali povračilnih ukrepov

- zagotovijo, da noben organ ali uradnik ne naroči, uporabi, dovoli ali dopusti kakršnih koli sankcij ali drugih poseganj zoper katero koli osebo ali organizacijo zaradi stika z nacionalnim ali mednarodnim nadzornim ali preventivnim organom, dejavnim na področju preprečevanja mučenja ter drugega nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja in boja proti njemu.

Izvajanje obdukcij

- zagotovijo, da sodno-medicinske obdukcije izvedejo usposobljeni in neodvisni strokovnjaki za sodno medicino v skladu z mednarodno priznanimi standardi;
- zagotovijo pravilno sodno-medicinsko preiskavo v vseh primerih hujših poškodb pridržanih oseb.

Druge pobude

EU bo:

- še naprej izpostavljala vprašanje mučenja in grdega ravnanja ter ponovno potrdila in krepila njegovo odpravo v okviru večstranskih forumov, kot so ZN, Svet Evrope in OVSE. EU bo še naprej dejavno podpirala ustrezne resolucije, sprejete v okviru organov ZN, vključno z Generalno skupščino in Svetom za človekove pravice;
- pomagala državam pri izvajanju priporočil splošnega rednega pregleda, ki so v skladu z mednarodno in regionalno zakonodajo o človekovih pravicah, povezano s preprečevanjem mučenja in drugega grdega ravnanja in boju proti njemu;
- podpirala ustrezne mednarodne in regionalne mehanizme (npr. Odbor proti mučenju, Pododbor za preprečevanje mučenja, Evropski odbor za preprečevanje mučenja, ustrezne posebne poročevalce ZN) ter opozarjala, da morajo države sodelovati s temi mehanizmi, vključno z ustreznim nadaljnjim ukrepanjem na podlagi njihovih priporočil;
- odvrčala od pridržkov glede instrumentov, ki so namenjeni boju proti mučenju ali drugemu grdemu ravnanju, ter, če to ne uspe, oporekala vsem pridržkom tretjih držav, ki niso v skladu s ciljem in namenom mednarodnih instrumentov za človekove pravice;
- zagotovila skupno ali dvostransko sodelovanje pri preprečevanju mučenja in drugega grdega ravnanja ter pri vzpostavitvi služb za rehabilitacijo;
- podpirala akcije javnega izobraževanja in ozaveščanja proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju;
- podpirala delovanje ustreznih nacionalnih in mednarodnih nevladnih organizacij v boju proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju ter z njimi ohranjala stalen dialog;

- še naprej financirala projekte za izboljšanje usposabljanja osebja in razmer v prostorih za pridržanje ter še naprej trdno podpirala rehabilitacijske centre za žrtve mučenja po vsem svetu;
- čim bolj povečala svoj vpliv, tako da bo zagotovila, da zakonodaja in praksa držav članic izpolnjuje ali presega mednarodne standarde proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju v vseh pogledih.

EU se lahko v svojih odnosih s tretjimi državami v zvezi z mučenjem in grdim ravnanjem sklicuje na naslednje standarde in norme.

- Splošna deklaracija o človekovih pravicah in Mednarodni pakt ZN o državljanskih in političnih pravicah (ICCPR) ter njegova fakultativna protokola
- Konvencija ZN proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (CAT) in njen opsijski protokol
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah (CRC) in njena izbirna protokola
- Mednarodna konvencija ZN o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije (CERD)
- Konvencija ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) in njen opsijski protokol
- Mednarodna konvencija ZN o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem
- Konvencija ZN o pravicah invalidov in njen izbirni protokol
- Konvencija Sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter njena Protokola št. 6 in 13 in ustrezna sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice
- Listina Evropske unije o temeljnih pravicah
- Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini
- Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (CPT) ter priporočila Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja
- Statut Mednarodnega kazenskega sodišča
- Štiri ženevske konvencije ZN z 12. avgusta 1949 in njihovi protokoli ter običajna pravila mednarodnega humanitarne prava.

- Deklaracija ZN o zaščiti vseh oseb pred mučenjem in drugimi oblikami krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja
- Deklaracija ZN o odpravi nasilja nad ženskami
- Konvencija ZN in protokol o statusu beguncev
- Deklaracija ZN o zaščiti vseh oseb pred prisilnim izginotjem
- Načela ZN o učinkovitem preprečevanju in preiskovanju izvršitev smrtnih kazni, izrečenih v izvensodnih, samovoljnih in skrajšanih postopkih
- Standardna minimalna pravila ZN o ravnanju z zaporniki
- Osnovna načela ZN za ravnanje z zaporniki
- Načela ZN za zaščito vseh oseb, ki so na kakršen koli način pridržane ali zaprte
- Pravila ZN za zaščito mladoletnih oseb, ki jim je bila odvzeta prostost
- Pravila ZN za ravnanje z zapornicami in ukrepe, ki ne omejujejo prostosti za storilke kaznivih dejanj
- Deklaracija ZN o osnovnih načelih pravičnosti za žrtve kaznivih dejanj ali zlorabe moči
- Osnovna načela ZN o neodvisnosti sodstva
- Osnovna načela ZN o vlogi odvetnikov
- Smernice ZN o vlogi tožilcev
- Standardna minimalna pravila ZN za ukrepe, ki ne omejujejo prostosti
- Kodeks ravnanja ZN za uslužbence organov pregona
- Osnovna načela ZN o uporabi sile in strelnega orožja s strani uslužbencev organov pregona
- Načela ZN o medicinski etiki v zvezi z vlogo zdravstvenih delavcev, zlasti zdravnikov, pri zaščiti zapornikov in pripornikov pred mučenjem ter drugimi krutimi, nečloveškimi in poniževalnimi kaznimi in ravnanjem
- Osnovna načela in smernice ZN o pravici do pravnega sredstva in povrnitve škode
- Načela o učinkovitem preiskovanju in dokumentiranju mučenja in drugih krutih, nečloveških ali poniževalnih kazni ali ravnanja (Istanbulski protokol), priložena Resoluciji 2000/43 Komisije ZN za človekove pravice

- Zaščitni ukrepi za varstvo pravic oseb, obsojenih na smrtno kazen (Resolucija 1984/50 Ekonomskega-socialnega odbora)
- Dunajska deklaracija in program za ukrepanje
- Splošne pripombe Odbora ZN proti mučenju, zlasti št. 1 o 3. členu, in št. 2 o 2. členu
- Splošne pripombe Odbora ZN za človekove pravice, zlasti št. 20 o členu 7, št. 21 o členu 10, št. 29 o členu 4 in št. 31 o splošni pravni obveznosti, naloženi pogodbenicam, v okviru Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah
- Splošno priporočilo št. 12, 14 in 19 Odbora za odpravo diskriminacije žensk
- Afriška listina človekovih pravic in pravic ljudstev (Protokol iz Maputa)
- Afriška listina o pravicah in dobrobiti otrok
- Smernice in ukrepi za prepoved in preprečevanje mučenja in krutega, nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja v Afriki (smernice, dogovorjene na otoku Robben)
- Ameriška konvencija o človekovih pravicah
- Medameriška konvencija o preprečevanju in kaznovanju mučenja
- Medameriška konvencija o prisilnem izginotju oseb
- Medameriška konvencija o preprečevanju, kaznovanju in izkoreninjenju nasilja nad ženskami
- Načela in najboljše prakse za osebe, katerim je bila odvzeta prostost, v obeh Amerikah
- Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, CETS št. 197
- Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini CETS št.: 210
- Uredba EU 1236/2005 o trgovini z opremo za mučenje z dne 30. julija 2005.
- Kodeks ravnanja EU glede izvoza orožja
